

KiO gir full støtte til #Bondeopprøret

Av styret i Kornbøndernes Interesseorganisasjon (KiO)

#Bondeopprøret krever at jordbruksoppgjøret 2021 brytes. KiO støtter et brudd. KiO krever også at grunnlaget for jordbruksoppgjøret endres slik at norske bønder kjenner seg igjen i både grunnlaget og resultatet. KiO har ikke alle løsninger, men vil være med og påvirke framtidige jordbruksoppgjør.

De siste ukene har #Bondeopprøret fått stor tilslutning blant bønder og andre. I tirsdagens «Debatten» på NRK 1 ble systemet for norsk matpolitikk tatt opp til debatt. Debatten var løftet opp på et overordnet nivå over det pågående jordbruksoppgjøret. I innledningen til programmet ble dynamikken i økonomien til den norske bonden illustrert på en forståelig måte av programlederen Fredrik Solvang. Ingen i panelet kunne bestride virkelighetsbeskrivelsen. Det å ha en felles virkelighetsforståelse er alltid viktig!

I Stortingsmelding 11, som ble referert, står det blant annet: «Regjeringen har som mål å øke matproduksjonen og styrke jordbrukets konkurransekraft» I tillegg til momentene som kom fram i den onde sirkelen på «Debatten», kan tilføyes at vi legger norske landbruksprodukter på lager eller destruerer fordi industrien og matkjedene prioriterer å ta inn importert vare rimeligere (fordi tollvernet er for svakt). Siste eksempel er norsk 1 klasses mathvete som legges på lager fordi den kan erstattes med billigere import. I grøntsektoren er mange eksempler på at norsk vare ikke kommer på markedet grunnet billig import. Dessuten importerer vi stadig flere substitutter for norsk vare. (som ris istedenfor bygg, avocado og kiwi istedenfor epler og pærer osv.). Resultat: Selvforsyningen faller, stikk i strid med Stortingets målsettinger.

Videre kommer det heller ikke tydelig fram i «Debatten» at norske bønder stiller med gratis egenkapital i millionklassen for at det kan frembringes en lønn som er under minstelønn for ansatte i jordbruket. Hadde det blitt gjort standard normalkalkyler for norsk mat så ville de sannsynligvis vise et snitt vederlag til arbeid nær eller endog under 0. Forutsatt gjennomsnittlig effektivitet hos bonden. Det blir lite konkurransekraft av å ikke kunne investere i ny teknologi. Hadde forrige teknologiskifte blitt løst på samme måte, så hadde den norske bonden fortsatt dyrket med hest og spade.

Neste store svakhet i dagens system er at det er tilnærmet null kontroll med om framforhandlede rammebetingelser faktisk stemmer med terrenget når regnskapet er gjort opp.

Den kontrollen forsvant med modellbrukene for par tiår siden. I dag forhandles på antakelser om framtiden og etterkontrollen er fraværende. Plutselige endringer i rammene blir da aldri fanget opp, og blir konstante systemfeil i målingen av rammebetingelsene.

Virkelighetsbeskrivelsen er udiskutabel. Målsettingen er udiskutabel: Stortinget har satt mål for landbrukspolitikken, og vi har ikke registrert noen partier som er uenig i Stortingets mål. Det er lett å se at målene ikke nås. Utviklingen går i tillegg i feil retning.

Da må kursen i virkemiddelbruken for måloppnåelse endres kraftig. Det er ikke tiden for å inngå nye jordbruksavtaler i det samme gamle sporet. KiO ber NB og NBS om å bryte forhandlingene nå, det er uinteressant om det ender med en avtale på 1000, 1200 eller 1400 millioner i årets oppgjør. Det er et dysfunksjonelt system som må endres. Beslutningene kan kun fattes et sted: **I Det Norske Storting.** Derfor må politikerne stilles til ansvar for egne vedtak og fram til Stortingsbehandlingen må norske bønder fortsette jobben #Bondeopprøret har startet opp. KiO oppfordrer de andre landbruksorganisasjonene til å innta samme holdning og høre på grasrota i landbruket.